

Ezra Pound

Autor: Michael Collins Piper

Americký básník a ikonoklasta, barvami hýřící **Ezra Pound**, jeden z nevlivnějších umělců své generace, byl v letech 1945-1958 po obvinění z velezrady držen ve washingtonské psychiatrické léčebně. Pound se provinil jen tím, co dělal odjakživa: otevřeně říkal, co měl na srdci. Ke své škodě se však Ezra Pound za války ve svých rozhlasových pořadech z Itálie pustil do kritiky americké vlády, za což musel logicky skládat účty. Byl Ezra Pound prachsprostý vlastizrádce, nebo naopak prorok? Přečtěte si jeho slova a posuďte to sami.

Američtí studenti se ve školních lavicích od pohoršených pedagogů dovídají o tom, jak se slavný americký básník a filozof Ezra Pound během 2. světové války v anglických, z Itálie vysílaných radiových relacích (určených americkým a britským posluchačům), dopustil „vlastizrady“. Jak však podotkl redaktor Greenwood Press Robert H. Walker: „Tisíce lidí o nich slyšely, mnohé ovlivnily, ale jen hrstka je někdy slyšela nebo četla.“ Tato neznalost Poundovy nejkontroverznější politické rétoriky je do jisté míry ironická, jelikož:

Žádný jiný Američan – a jen nemnoho lidí po celém světě – nezachoval takovou stopu v tolika různých oblastech života ve 20. století, od básnictví a filozofie přes ekonomiku a divadlo nebo politiku až po pedagogiku, provensálsčinu a čínský jazyk. Ani Poundovi odpůrci by tak nedokázali popřít jeho význam.

Jeden z kritiků popsal Poundovy relace jako „zmatenou směsici obhajoby fašismu, ekonomických teorií, antisemitismu, literárních hodnocení a vzpomínek“. Podle jiného šlo o „nesvatou změť nejednoznačnosti, obskurantismu, nevhodných témat a nadávek“ s neochotně vysloveným uznáním, že se zde pravda našlo „i pár perel nečekané moudrosti“.

Navzdory tomuto pozdvižení nad Poundovým rádiovým angažmá, které trvalo od ledna 1941 až do léta 1943, museli zájemci počkat až do roku 1978, než profesor Leonard Doob z Yaleovy univerzity ve spolupráci s už zmíněným nakladatelstvím Greenwood Press sestavil kompletní 465 stránkový souhrn přepisů těchto vysílání. Svazek vydaný jako *Ezra Pound Speaking: Radio Speeches of World War II*, (Hovoří Ezra Pound: Rádiové projevy za 2. světové války) nabízí čtenáři ucelený přehled Poundovy filozofie z úst básníka samotného s „oním talentem pro dramatické hyperboly“, jak to v předmluvě ke knize vyjádřil její autor Robert Walker.

V následujících odstavcích se pokouším Poundovy rozvláčné promluvy poněkud zhustit. Většina z toho dosud nebyla nikdy otištěna, samozřejmě s výjimkou výše zmíněného kompendia. Širší čtenářská obec se tak poprvé může dozvědět, co Pound skutečně řekl, bez zprostředkování jeho kritiky. V době, kdy italské rozhlasové relace vznikaly, Pound zjevně uvažoval o tom, že přepisy svých relací jednoho dne dá dohromady (nebo alespoň oprávněně předpokládal, že tak učiní někdo jiný). Doufal, že na papíře více vynikne jednotící motiv vysílání, protože si byl dobře vědom, jak matoucí může ohromné množství informací ze zdánlivě nesouvisejících oblastí být pro posluchače ne tak sečtělé jako on sám. Básník byl však pevně přesvědčen o nutnosti toho, aby jeho obecenstvo dokázalo vstřebat široké spektrum materiálu, který jim ve svých barvitých přednáškách předložil.

Ezra Pound si dával pozor, aby jeho relace nebyly štvavé, ale ryze informativní a odkazovaly na tradiční americké principy, především ty ústavní. Mediální nařčení, že se stal hlásnou troubou fašistické propagandy, komentoval poeta následovně:

Pokud si někdo dá tu práci a projde si sérii mých rozhlasových projevů, zjistí, že můj materiál lze roztřídit do tří obecných kategorií: historická fakta; fakta podložená přesvědčením zkušených mužů a plody mých vlastních zkušeností. Fakta... z velké pocházejí z dob před fašismem a rozhodně je nelze označit za nějakou improvizaci s cílem vlichotit se požadavkům současné doby. Podobně pak nelze jako nad fašistickou propagandou mávnout rukou ani nad názory Washingtona, Johna Adamse, Jeffersona, Jacksona, Van Burena nebo Lincolna. A dokonce i mé osobní postřehy se z drtivé většiny datují dávno před vypuknutí současného kola nepřátelství. Stavím se na obranu dědictví specificky amerického, severoamerického. Dokáže-li někdo najít v mých projevech cokoliv nepřátelského k americké ústavě, velice rád bych si to poslechl. Snad je z mé strany podivínské, excentrické a staromilské odkazovat na tento dokument, ale vroucně bych si přál, aby si jej co nejvíc Američanů alespoň přečetlo. Není to sice snadné čtení, ovšem na oplátku velice zajímavé a i někteří současní vrcholní představitelé by z toho měli ohromný užitek.

Nejnaléhavější otázkou je pro Pounda samozřejmě válka v Evropě – „tato válka proti mládí, proti generaci“ – kterou označoval za logický plod „věku vrchních pasáků armády“. Hnusilo se mu už samotné pomýšlení, že Američané jsou připravováni na válku a hned v den útoku na Pearl Harbor vystoupil proti představě, že by američtí hoši měli brzy odpochodovat do války: „Nechci sledovat, jak mé spoluobčany mezi 20 a 40 lety věky masakrují proto, aby Sassooni a další britští Židé mohli pokračovat ve svých kšeftech v Singapuru a Šanghaji. Tak si americké vlastenectví nepředstavuji,“ dodal.

Spojenectví americké vlády s britskými finančními kapitalisty a sovětskými bolševiky podle něj stálo v ostrém protikladu k americké tradici i dědictví: „Proč by se někdo chtěl spřáhnout s těmi partičkami?“ kladl svým posluchačům řečnickou otázku.

Dvě partičky, jedna Židé z Londýna, druhá židovští vrahouni z Moskvy. Máte snad rádi pana Litvinova (sovětský vyslanec v Británii **Meir Wallach, alias Litvinov**, narozený r. 1876). Lidé z Delaware, Virginie, Connecticutu a Massachusetts... lidé z úhledně bělostně natřených domků... doopravdy takoví lidé souhlasí s panem Litvinovem a jeho partičkou – a se vším, co ztělesňují?

Pro americkou vojenskou intervenci prý nebyly žádné dobré důvody:

Americké dědictví je třeba hájit na americkém kontinentu. A nikdo, kdo byť jen dílkem pomáhal dostat Delanu Rooseveltovi Spojené státy do války, nemá dost rozumu zvítězit v čemkoliv... Vojáci zimující ve Valley Forge nepřestali ony dlouhé měsíce strádání hladem a zimou v naději, že... se svazu kolonií jednoho dne podaří rozpoutat válku mezi ostatními zeměmi s cílem prodávat jim munici.

Co tedy podle Pounda bylo americkou tradicí?

Odhodlání našich předků vytvořit a udržovat na severoamerickém kontinentě vládu lepší než všechny ostatní. Pevné odhodlání sami si spravovat své záležitosti lépe než zbylé národy světa. Předsevzetí Washingtonovo, Jeffersonovo nebo Monroeovo držet se dál od cizích virválů.

K intervencionismu F. D. Roosevelta měl po ruce následující hodnocení: „Posílat chlapce z Omahy do Singapuru, aby tam umírali za britské monopoly a krutost, tak se americký vlastenec nechová.“ Dodal však: „Nestřílejte prezidenta. Sice si hádám zasluhuje něco ještě horšího, ale... politické vraždy vždy vytvoří jen další problémy.“ Pound s nechutí sledoval, jak americké národní tradice vytlačuje nový a agresivní internacionalismus.

Poundovo drsné hodnocení znělo následovně:

Americký gangster většinou do žen a dětí nestřílí. Ať už je jeho konání sebescestnější, obecně vzato bojuje proti silám mocnějším než on sám, čímž sám riskuje téměř vše. Nelíčí nastražené výbušniny na nic netušící nemluvnata. Proto se vymezují proti *modu*, jakým americká vojska poslouchají své vrchní velitele. Tento *modus* není v duchu Washingtona ani Stephena Decatura.

Pound válku nenáviděl a v minulých konfliktech nacházel určitý opakující se spodní proud. Války, tvrdil, sice národní státy mrzачily, zvláštní zájmy na nich ovšem vydělávaly. Hlavními příjemci zisků z válek byli mezinárodní bankéři, především Židé. Bez servítka prohlašoval:

Snad si Anglosas jednou uvědomí, že národy se vrhají jeden proti druhému ve válce, aby se vzájemně zničily, roztříštily svůj společenský řád a ožebračily vlastní obyvatelstvo. Žádný historický příklad nebije do očí víc než naše vlastní americká občanská válka, která svého času stanovila rekordy co do velikosti nasazených vojsk, překonané až nedávnými triumfy [bankéřské rodiny Warburgů]: válkou roku 1914 a tou stávající.

Přestože 2. světová válka Pounda velice tížila, jeho leitmotivem, k němuž se ve svých relacích znovu a znovu vracel, byla otázka lichvy a kontroly nad peněžním systémem i celou ekonomikou speciálními soukromými zájmy. „Bez ekonomické svobody není žádná svoboda,“ prohlásil. „Svoboda vůbec není myslitelná bez svobody od dluhu. Nazývat takovéto otroctví svobodou je hanebná logomachie... Ano, svoboda od všech forem dluhu, včetně dluhu na lichvářský úrok.“ Právě lichva podle Pounda stála u kořene válek už od počátku dějin.

Problematiku lichvy a její pochopení považoval za nepostradatelné pro veškeré pokusy porozumět dějinám:

Dokud nevíte, kdo komu půjčoval, nevíte o politice, o historii ani mezinárodních strkanicích vůbec nic. Lichvářský systém není dobrý pro žádnou zemi. Je vnitřním nebezpečím pro ty, kdo ho zavedou a ani na šachovnici mezinárodní diplomacie není jednotlivým národům k ničemu – jen mezi nimi vyvolává sváry a užívá těch nejhorších jako beranidla proti těm nejlepším. Poštvat divocha proti civilizovanému protivníkovi, tak zní osvědčená lichvářská praxe. Není to nic hezkého na pohled ani kdovíjak bezpečné. Užitek z toho nemá nikdo.

Podobným směrem tak Pound uvažoval i při mapování kořenů současné války: „Tato válka nezapočala v roce 1939 a není ani výhradní ‚zásluhou‘ hanebné Versaillské smlouvy. Nelze jí porozumět bez znalosti alespoň několika předchozích dějinných událostí, jež určují sled konfliktů. Nelze jí porozumět bez znalosti alespoň některých faktů a jejich chronologické posloupnosti. Tato válka je součástí odvěkého boje lichváře proti zbytku lidstva: lichváře proti rolníkovi, lichváře proti řemeslníkovi a konečně lichváře proti obchodníkovi; válkou mezi usurokracií (lichvokracií) a merkantilistickým systémem...“ Kořeny dnešní války hledejme přinejmenším u založení Bank of England koncem 17. století (1694-98). O půlstoletí později, v roce 1750, si londýnská usurokracie došlápla na tiskárnu papírových bankovek v pensylvánské kolonii. V amerických školách se o tom zpravidla moc nemluví. O dvacet šest let později, roku 1776, se třináct kolonií velmi úspěšně vzbouřilo.“ Pound měl za to, že to byly v prvé řadě peněžní zájmy, co k sobě ve druhé velké válce proti Německu 20. století pojilo Spojence: „Zlato. Tak zní onen zájem – zlato, lichva, dluh, monopol, třídní zájem a snad ještě nesmírná lhostejnost a pohrdání lidmi.“

Jakkoliv bylo „zlato“ těžištěm boje o celý svět, Pound byl i tak přesvědčen, že zlato „je zbabělec. Zlato není páteří národa, ale jeho zhoubou. A coby zbabělec zlato také při prvním

náznaku nebezpečí prchá a odtéká ze země.“ Hitlerovo Německo považoval za národ, který se vzepřel moci internacionálních bankéřů, komunistické Stalinovo Rusko pak za systém ztělesňující antitezi lidství samého.

Svým posluchačům řekl:

Každý, kdo ví alespoň něco málo o moderní Evropě a Asii, také ví, že Hitler klade zájmy lidí před chod strojů. Jestli nevíte ani to, nevíte vůbec nic. A pak taky víte, nebo nevíte, že Stalinův režim v lidech vidí surovinu, zboží. Odvezte tolik a tolik vagonů lidského materiálu na místo spotřeby. Dojdete-li k závěru, že lidé jsou špína, hromada materiálu, takhle to dopadá. A ten starý gruzínský vlakový loupežník se chová dokonale logicky. Jestliže je všechno pouhá hmota, je jí i člověk – a protilidský systém se tak k němu i chová.

Skutečným nepřítelem pro Pounda byl mezinárodní kapitalismus, jehož jsou všechny národy světa obětmi: „Pracují neúnavně, dnem i nocí – s rukama ve vašich kapsách,“ komentoval. „Každý den celý den vybírají vaše kapsy i kapsy ruského dělníka.“ Kapitál ovšem prý „není internacionální ani hypernacionální. Je subnacionální. Pohyblivý písek pod nohama národů, který je likviduje spolu se všemi zákony a vládami, likviduje je jeden po druhém, ruskou říši a Rakousko před dvaceti lety, Francii včera, Anglii dnes.“

Ezra Pound byl přesvědčen, že Američané netuší, proč se od nich očekává zapojení do britské války proti Německu: „Dokonce i pan Churchill neměl žaludek na to říct americkému lidu, proč pro něj mají umírat, za záchranu čeho. Bojuje za zlatý standard a monopoly, tedy moc vyhladovět celý svět, který si musí nejprve pořádně zaplatit, než smí pojmout plodů svého úsilí.“ Co se Angličanů týče, ve vysílání určeném posluchačům na Britských ostrovech Pound varoval, že jakkoliv se mají mít na pozoru před totalitou stříhu ruského komunismu, největší nebezpečí hrozí britské svobodě odjinud: „Jste v nebezpečí. Hrozí vám ruské metody správy. Ty ale nejsou nebezpečím jediným. Ve skutečnosti mají k jedinému nebezpečí natolik daleko, že jsem se o nich během těch více než dvou let radiových hovorů pravděpodobně vůbec nezmínil.“

„Lichva zaryla do Anglie své spáry už v alžbětinských časech. Nejdřív to byly hypotéky na hraběcí panství, lichva proti feudální šlechtě. Následovaly útoky na prostý lid, plén vesnické obecní pastvy. Postupně se vyvinul lichvářský systém, mezinárodní systém, od Cromwellovy éry stále silnější.“ Nakonec podle Pounda vyhrává ve válkách velkokapitál, nikoliv kterýkoliv z národních států, a navíc se v nich vytváří zárodky budoucích válek: „Kočovní parazité se přemístí z Londýna na Manhattan, to vše pod pláštíkem vlasteneckých hesel. Bude se to vydávat za americký triumf, k pravdě to ovšem bude mít hodně daleko. Je to velice důležitý okamžik, ovšem také velice matoucí, protože tu současně působí dvojice souborů souběžných jevů: ty spjaté s vedením této války – a ty zasévající semínka války příští.“

Za jeden z největších problémů doby, který nemalým dílem přispěl k válečnému běsnění,

DÉLSKÝ POTÁPĚČ

považoval Ezra Pound zmanipulovaná média, hlavně ta americká: „Od přírody cítím nedůvěru k novinovým zprávám z Ameriky,“ nechal se slyšet. „Šátrám záplavou lží s vědomím, že se většině zdrojů naprosto nedá věřit. Spojené státy byly uvedeny v omyl. Vedouje zahradní cestičkou – ale brzy mohou čichat ke kytkám zespoda. To vše kvůli zaškrcení informací.“

Článek Michaela Pipera Collinse What did Ezra Pound really say? vyšel v časopise *The Barnes Review*, sv. 3, č. 12 (prosinec 1997).